

Høringsinnspill fra Samfunnsfagseksjonen ved HiB for
Prosjekt – Fagleg plattform, profil og strategi.

Viser til utsendt notat om faglig plattform, profil og strategi som avdelingen ber om tilbakemelding på innen 12. Desember.

Vår høring vil først ta for seg en kort overordnet beskrivelse av notatet, mens en videre vil forholde seg til spørsmålene gitt i teksten.

Generelle tilbakemeldinger.

Det er overraskende når en innenfor 3.2 Profilområde 2: Danning, kultur og samfunn kun konsentrerer seg om den forskning som til i dag er foretatt som grunnlag for kommende profileringsområder. I en situasjon hvor en av utdanningene skal øke omfanget på masterstudenter fra relativt få studenter til å skulle utdanne 300 til 400 masterstudenter per år, virker dette lite fremtidsrettet. Det er ikke presentert noen analyse for hva dette får å si for 1). Rekruttering av fagpersonale , 2). Størrelse for fagmiljø og 3). Nasjonale føringer som foreligger for å utdanne integrerte masterutdanning, og 4). På den bakgrunn si noe om forskningsområder det vil være hensiktsmessig å være ledende innenfor.

Per i dag er samfunnsfagseksjonen den fagseksjon som har flest studenter i en masterutdanning ved avdeling for lærerutdanning , ved HiB, gjennom sin master i samfunnsfagsdidaktikk. Siden 2012 har seksjonen uteksaminert 70 studenter innenfor samfunnsfagsdidaktikk . I opparbeidelsen av denne undervisningsenheten er det de siste årene tilsatt flere nye professorer (to + en under utlysning + en under kvalifisering). Seksjonen bidrar inn i PhD-programmet Danning og dikaktiske praksiser, samt i utformingen av HiB sitt fjerde PhD-program innen innovasjon og entreprenørskap.

Det er samtidig overraskende at en ikke har sett på hvilke samfunnstrender som er aktuelle inn mot lærerutdanning i videre forstand, slik som demokratiforståelse, mangfoldsproblematikk og internasjonalisering/ globalisering. Dette er sentrale tematikker som seksjonens ansatte forsker på i nasjonale og internasjonale nettverk.

Spørsmål til høringa

- Prosjektgruppa ber om innspel til gruppering, omgrepsbruk og innhald.

Dette spørsmålet er behandlet andre steder i notatet.

.....

- Det er no lagt inn ei kort omtale av dei ulike områda der prosjektgruppa har identifisert at HVL kan vera nasjonalt leiande og/eller ha særleg mulegheit for å lukkast internasjonalt. Dei ulike fagmiljøa blir no bedne om å kvalitetssikre omtalen og skrive eit (kort) avsnitt der dei skildrar på kva måte desse områda hevder seg (basert på til dømes breidde og omfang på fagmiljø og utdanningar, gjennomslagskraft i publisering og ekstern finansiering og utdanningskvalitet).

For samfunnsfagseksjon er beskrivelsen her nesten ubegripelig og lite meningsfull. Det er ikke avklart i høringen hvordan prosjektgruppa har idenfisert miljø som kan være nasjonalt ledende, eller hvordan fagmiljøene kan lykkes internasjonalt. Hvilke kriterier og metode for utvelgelse ligger til grunn?

- På same måte ber prosjektgruppa om at ein skriv ei grunngiving (basert på til dømes breidde og omfang på fagmiljø og utdanningar, gjennomslagskraft i publisering og ekstern finansiering og utdanningskvalitet), dersom ein vil spele inn andre (og nye) område gjennom høringa.

Seksjon for samfunnsfag har 80 % førstekompetanse, hvorav tre professorer, en under utlysning og en ansatt med professorstipend. Seksjonen utdanner flest masterstudenter i samfunnsfagsdidaktikk

rettet mot grunnskolen i landet. Seksjonens ansatte inngår i sterke faglige nettverk spesielt inn mot UNI Research Rokkansenteret og Universitetet i Bergen. Her har seksjonen deltatt aktivt inn i prosjekter som : Organisering og ledelse i barnehagen, NFR- finansiert prosjekt, 2008- 2012, hvor det er utarbeidet 10-12 artikler og to bøker, *Robotic Assistance in Personal Hygiene for Active Living*, 2015 (Forprosjekt - IKTPLUSS), Kommunal tilrettelegging for installering og bruk av smartdusj i hjemmet - muligheter og betingelser (RFF- forprosjekt) 2014-15, Inkluderingskultur i norsk arbeidsliv, finansiert av NFR gjennom VARM – prosjektet.

Seksjonen er (som tidligere nevnt) aktive deltakere i utdanning av barnehagelærerstudenter på bachelor- og masternivå, bachelorstudenter i GLU- utdanningene og masterstudenter i samfunnsfagsdidaktikk, Ph. D utdanningen ved avdelingen og innenfor folkehelsearbeid.

Seksjon for samfunnsfag sin forskning kan i hovedsak deles inn i tre kategorier, alle direkte rettet mot utøving av de utdanningene som vi er en del av. Utover dette deltar også seksjonen innenfor annen viktig forskning til støtte for vår undervisning innenfor samfunnsfag.

1. Samfunnsfagsdidaktikk

Forskning innenfor fagdidaktikk går særlig på undervisingmetoder, bruk av lærebøker og barns opplæring i samfunnsfag. Denne forskningen må ses i sammenheng med den øvrige forskningen innenfor fagdidaktikk som skjer ved avdelingen. Seksjonen deltar aktivt i flere nettverk innfor fagdidaktikk, bl.a. Vestlandslaget for samfunnsfagsdidaktikk.

2. Globale studier / det flerkulturelle

Her er seksjonen aktiv bidragsgiver i internasjonale samarbeidsorganisasjoner som SANORD (The Southern African-Nordic Centre is a non-profit membership organisation of institutions of higher education and research for all Nordic countries and southern Africa) og HVL er nå blitt valgt inn i styret for organisasjonen på bakgrunn av stor HiB-aktivitet. I tillegg deltar seksjonen i GIPS (Global and Intercultural competence for students through practicum in Global South) og her vil HVL være neste års arrangør av GIPS sin årlige konferanse.

Det er tre flerfaglige forskningsgrupper som står bak denne satsningen:

Forskningsgruppen for *Global studies* har et bredt fokus på komparative utdanningssystemer og lærebokanalyser i det globale Sør.

Forskergruppen *Comparative perspectives in education in Southern Africa and Northern Europe* består av forskere fra HiB, HiSF og HSH samt fra universiter i sørlige Afrika. Forskingstema er blant annet lærebok- og læreplanstudier; hvordan historie er undervist og formidlet; hvordan kjønn og utdanning blir problematisert og et fokus på læreren sin rolle i de ulike geografiske regionene.

Begge forskergruppene er en premissleverandør til SANORD Teacher Education Partners (STEP), der potensial og utfordringer i skole, utdanning og lærerutdanning i Norden og Sørlige Afrika er sentrale tematikker.

EMIBSS er forskergruppen for studier av etnisk mangfold i barnehage, skole og samfunn. Gruppen er flerfaglig og har et bredt fokus på tematikker og problematikker knyttet til studier av etnisk og kulturelt mangfold i barnehage, skole og samfunn i en norsk kontekst. Viktige innfallsvinkler er barnehagens og skolens arbeid for å opparbeide kompetanse for mangfold, endringsprosesser for å utvikle gode opplæringsmodeller for minoritetsspråklige elever og tilrettelegging av undervisning for minoritets- og majoritetselever. Forskningsgruppen har også fokus på skolens rolle i lokalsamfunnet og samarbeid med andre organisasjoner, både frivillige og offentlige. Gruppen er flerfaglig bestående av vitenskapelig ansatte, stipendiater og masterstudenter fra seksjoner som pedagogikk, samfunnsfag, matematikk, religion, norsk, drama og musikk. I tillegg inviteres inn bachelorstudenter som jobber med relevante tematikker for forskningsgruppen.

3. Organisasjon, ledelse, profesjon, politikk og teknolgi i oppvekst og velferd. (denne rekkefølgen kan endres)

Seksjonen bidrar til et solid fagmiljø innen utdanning og forskning på organisasjon og ledelse innen skole og barnehage. Særlig på feltet styring, organisering og ledelse i barnehagen er det levert tunge

bidrag i samarbeid med forskningsnettverk lokalt og nasjonalt. Forskingsmiljøet på feltet har klart markert seg på nasjonalt nivå. Spørsmål og utfordringer omkring organisasjon og ledelse innen og av oppvekstfeltet blir stadig viktigere i årene som kommer. Da er det vesentlig at dette miljøet blir bevart og videreutviklet.

Ansatte ved seksjonen er involvert i initiativ som styrker flerfaglig forskning på profesjon, politikk og teknologi i tilknytning til oppvekstsektoren og velferdsstaten. Forskningen er basert på solide statsvitenskapelige og historisk- sosiologiske fagtradisjoner med både lokal, nasjonal og internasjonal forankring, og har særlig vekt på forholdet mellom ekspertgruppers kunnskap og teknologi, politikk og brukere. Søknadsaktivitet rettet mot internasjonal finansiering (Horizon 2020) og nettverksbygging pågår.

Bakgrunn for dette er de mange utfordringene knyttet til velferdsstatens utvikling. Over 30 % av skoleelever faller ut av videregående opplæring, der er flere unge funksjonshemmede og et økende antall brukere med psykiske lidelser og/eller rusavhengighet. Gruppen eldre vokser. De siste 30 årene har det skjedd en tredobling av antall tilfeller unge uføre. Arbeidsdeltakelsen blant unge som av ulike årsaker står i fare for å ekskluderes fra arbeidslivet representerer en stor utfordring for Norge. Utfordringene møtes i helsetjenesten, i skolen og i arbeidslivet med økt satsning på folkehelse i form av helsefremmende og forebyggende tiltak. Velferdsteknologi er blant de virkemidler som kan bidra til å løse noen av utfordringene, men forskning knyttet til velferdsteknologi krever flerfaglig satsing. Profesjonsutøvernes situasjon i systemet og deres virkelighetsforståelse har stor betydning for tolkningen av problemene som skal løses. Det er essensielt at relasjonen mellom menneske, teknologi og innovasjon studeres fra ulike faglige ståsteder for å vurdere hvordan teknologier implementeres, hvordan de erstatter eksisterende løsninger, inngår i nye relasjoner og fører til organisasjonsendringer og tjenesteinnovasjoner, osv. På denne bakgrunn er det svært viktig å opparbeide forskningskompetanse og utdanne kandidater som har kompetanse, ferdigheter og forståelse for velferdsteknologi i pakt med utfordringene som skissert over og behovene.

- Prosjektgruppa ber om synspunkt på og innspel til gruppering, omgrepsbruk og innhald når det gjeld tverrfaglege satsingsområde

De valgte tverrfaglige satsingsområdene slik de framstår i rapporten, ignorerer i stor grad forskingsporteføljen ved avdeling for lærerutdanning. Noen felt knyttet til lærerutdanningen er nevnt, men da kun som underordnede punkt innenfor rammer som i hovedsak er definert av perspektiver fra forskningen ved helse- og sosialområdet, eller ingeniør- og økonomi-området. De ulike områdene slik de er beskrevet, mangler en balanse mellom de ulike profesjonsfeltene og i enkelte tilfeller er også relevante perspektiver fra avdeling for lærerutdanning helt utelatt. Sistnevnte gjelder for eksempel i beskrivelsen av satsingsområdet "Berkraft og sikkerheit" som i høyeste grad berører tematikker som står sentralt bl.a. innenfor samfunnsfag og naturfag i lærerutdanningen. Klima, miljø og bærekraftig utvikling, er også pekt ut som et prioritert tverrfaglig tema i Stortingsmelding 28 (Fornyelsen av Kunnskapsløftet) som kom tidligere i år, noe som også tilsier at dette vil være et viktig tema innenfor lærerutdanning i tiden fremover. Også i beskrivelsen av satsingsområdet «Innovasjon, kreativitet og entreprenørskap» er forskningsmiljøene som finnes på skole- og barnehageledelse-feltet sterkt underkommunisert.

I tillegg til at de foreslåtte satsingsområdene er svært ubalanserte i lærerutdanningens disfavør, mener vi også at noen svært interessante og høyst relevante områder for tverrfaglig samarbeid mangler i rapporten. Vi vil særlig peke på to områder:

1. Tverrfaglige profesjonsstudier
2. Identitet, mangfold og tilhørighet mellom det globale, regionale og lokale

Tverrfaglige profesjonsstudier

Tverrfaglige profesjonsstudier bør være et satsingsområde ved HVL. Ansatte i toppstillinger viderefører solide tradisjoner på feltet og har etablert nettverk lokalt med forbindelser til nasjonale og internasjonale nettverk på området. Profesjonsetisk nettverk arrangerer årlige konferanser, og eksisterende PhD omfatter kurs i profesjonskunnskap, og dette vil også inngå som viktig ledd i nye PhD- initiativ.

Identitet, mangfold, sted og tilhørighet mellom det globale, regionale og lokale

Både ved lærerutdanningene og helse- og sosialutdanningene ved de ulike campusene i det nye HVL og ved Fakultet for Samfunnsfag ved nåværende HiSF, er dette svært sentrale problematikker som vil kunne legge grunnlaget for et fruktbart samarbeid om brennaktuelle samfunnsproblemer. Et slikt satsingsområde ville også løfte frem fusjonserklæringens vektlegging av det regionale perspektivet på en ikke-provinsiell måte, ved å diskutere det regionale som en dynamisk relasjon knyttet til en bredere romlig og historisk sammenheng. Det finnes betydelige eksisterende forskningsbidrag og flere forskningsgrupper ved ulike avdelinger og campuser ved HVL som vil kunne bidra inn mot et slikt satsingsområde, for eksempel knyttet til:

- mangfold og integrering i skole, barnehage og helsesektoren
- kulturmøter og inter-kulturell kommunikasjon (f.eks. i helse- og utdanningssektoren, og innenfor internasjonalt praksissamarbeid i profesjonsutdanningene)
- lokal- og regionalhistorie
- minnekultur, sted og tilhørighet
- bærekraftig utvikling og globalisering

.....

- Korleis kan vi setje saman arbeidsgruppa som skal sjå på «strategisk fagleg utvikling og samkøying av utdanningane ved HVL»?

.....

- Korleis skal ein sikre tilstrekkelege system og styringsgrunnlag, utan at det går på kostnad av faga si eigenart?

Lærerutdanning er en mangfoldig utdanning, hvor både fagkunnskap og didaktisk kompetanse skal ligge til grunn for utøvelsen av utdanningen. Dette må gi muligheter for å ha en mangesidig innfallsvinkel til forskningen som er spesielt knyttet til denne utdanningen.

.....

- Gir måla og operasjoniseringa grunnlag for styring og strategiutvikling?

Når en ikke tar utgangspunkt i de store utdanningene, spesielt for lærerutdanning, men mer lar tidligere forskningssuksess styre hva vi skal være fremragende på i fremtiden, blir det helt feil som instrument for å svare på samfunnsmandatet vårt.

....

- Reflekterer måla og operasjoniseringa HVL sin profil?

I den grad operasjonisering av Høgskolens mål om å være en fremragende profesjonsutdanning finner vi lite samsvar i det som fremsettes i dokumentet.

.....